

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 10

(2004–2005)

Om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004

*Tilråding fra Arbeids- og sosialdepartementet av 29. oktober 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Innledning

Arbeids- og sosialdepartementet legger med dette fram forslag om at arbeidstvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning (OFS) og Norges Rederiforbund i forbindelse med revisjon av overenskomsten for flyttbare innretninger og plattformboring skal avgjøres av Rikslønnsnemnda. Departementet fremmer samtidig forslag om at det blir forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidskamp for å løse tvisten.

2 Partsforhandlinger og mekling

Tvisten er oppstått i forbindelse med tariffrevisjonen 2004. Norges Rederiforbund innledet parallelle forhandlinger med OFS, Norsk Olje- og Petrokjemisk Fagforbund (NOPEF) og De Samarbeidende Organisasjoner (DSO) om ny tariffavtale, og kom 9. juni 2004 til enighet med NOPEF og DSO. Forhandlingene med OFS ble imidlertid brutt uten re-

sultat. OFS gikk deretter til plassoppsigelse for ca. 175 av sine medlemmer omfattet av avtalen for flyttbare innretninger og plattformboring. Plassoppsigelsen kom inn til Riksmeklingsmannen 11. juni 2004. Riksmeklingsmannen nedla forbud mot arbeidsstans og innkalte partene til mekling. Meklingen ble avsluttet 1. juli uten resultat.

OFS tok deretter ca. 142 medlemmer ut i streik fra 2. juli ved Transoceans installasjoner Transocean Leader, Transocean Searcher og Polar Pioneer.

OFS varslet 11. juni opptrapping av streiken for 27 medlemmer på Odfjell Drillings installasjon Deep Sea Delta fra 9. juli.

OFS varslet 13. juli ytterligere opptrapping av streiken med 17 medlemmer fra 28. juli for forpleiningsmannskap ansatt i Universal Sodexho på installasjonene Transocean Leader og Transocean Searcher.

Partene møttes på ny hos Riksmeklingsmannen 30. juli uten at det var grunnlag for å gjenoppta meklingen.

Norges Rederiforbund iverksatte lockout for 269 OFS medlemmer fra 2. september ved følgende innretninger:

Selskap – innretning/installasjon:	Antall OFS medlemmer:
<i>Odffell Drilling Management AS</i>	10
Albuskjell/Rig 2000	
Ekofisk X	
Edelfisk A og B	
<i>Smedvig Offshore AS</i>	52
West Epsilon	
<i>AS Smedvig Prodrill</i>	58
Valhall vanninjeksjon	
Statfjord A, B og C	
<i>Dolphin AS</i>	52
Bideford Dolphin	
<i>PGS Production AS</i>	75
Petrojarl I	
<i>Maersk Contractors Norge AS og</i>	
<i>Norsk Offshore Catering AS</i>	3
Maersk Giant	
<i>Universal Sodexho Norway AS</i>	19
Forpleiningsmannskap på West Epsilon	
Totalt	269

Arbeids- og sosialminister Dagfinn Høybråten hadde 9. september møter med hver av partene. Partene orienterte om konflikten så langt. Statsråden ga partene klar oppfordring om å komme til en løsning på konflikten.

OFS varslet deretter opptrapping av streiken med 33 medlemmer på Transocean Artic fra 11. september og for 77 medlemmer på produksjonsskipet Petrojarl Varg fra 12. oktober.

Norges Rederiforbund varslet 25. oktober lockout for de av OFSs medlemmer i riggnæringen som ikke allerede var i konflikt. Samtidig ble det varslet sympatilockout for arbeidstakere på 94 offshoreservicefartøyer og bøyelastere med virkning fra 8. november 2004 kl. 2400.

Arbeids- og sosialministeren innkalte partene i tvisten til et møte i departementet 25. oktober kl. 1700. Statsråden informerte om at regjeringen på grunn av de alvorlige konsekvensene opptrapping av konflikten ville få, hadde besluttet å fremme forslag om tvungen lønnsnemndbehandling av tvisten. Han oppfordret partene til å avblåse allerede iverksatt streik og lockout og gjenoppta arbeidet så snart som mulig. Norges Rederiforbund meddelte at deres medlemsbedrifter ville gjenoppta arbeidet og at varslet opptrapping ikke ville bli iverksatt. OFS meddelte neste dag at de ville gjenoppta arbeidet fra onsdag 27. oktober kl. 2400.

3 Virkninger av konflikten

Konflikten som startet med streik 2. juli, har gjennom flere utvidelser ført til at driften på til sammen 9 bore- og produksjonsinnretninger er rammet, et bortfall i oljeproduksjonen på ca. 55 000 fat per dag og til forsinkelser i letevirksomheten.

Norsk produksjon av olje utgjør 3,2 mill. fat per dag. Når det gjelder gass, eksporterer Norge nå 230 mill. standard kubikkmeter (Sm³) per dag. Norge forventes å eksportere om lag 75 mrd. Sm³ naturgass i 2004, som vil være i underkant av 15 pst. av Europas gassforsyning.

En opptrapping av arbeidskonflikten gjennom den varslede lockouten og sympatilockout fra 8. november vil medføre tilnærmet full produksjonsstans på alle felt på sokkelen i løpet av 5–7 dager. En opptrapping som varslet, vil ramme forsynings-tjenesten til feltene. Dette vil føre til at produksjonen må stenges ned i løpet av kort tid. I tillegg vil mannskap ombord i bøyelastere være omfattet av lockouten. Om lag 50 pst. av oljen som produseres på norsk sokkel fraktes med bøyelastere. En opptrapping vil derfor få store konsekvenser for transporten av olje.

En arbeidskonflikt som berører hele den norske kontinentalsokkelen, er anslått å medføre en månedlig reduksjon i produksjonsverdien av råolje og naturgass på om lag 40 mrd. kroner basert på dagens oljepriser. Handelsbalansen med utlandet forverres med et tilsvarende beløp. Reduksjonen i påløpte skatter og avgifter er anslått å utgjøre om lag 22 mrd. kroner per måned. I tillegg anslås inntektene fra Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE) å bli redusert med om lag 12 mrd. kroner per måned. Reduksjonen i påløpte avgifter og innbetalingene fra SDØE vil i sin helhet komme i inneværende år, mens de direkte skattene fra petroleumsvirksomheten innbetales i henhold til reglene for terminskatt med en halvpart høsten 2004 og en halvpart våren 2005.

Ser en bort fra faren for tap av ressurser, vil den råoljen og naturgassen som ikke produseres i dag, imidlertid kunne bli gjenvunnet senere og resultere i økt produksjon etter at de ulike feltene har passert toppproduksjonen. Denne produksjonsøkningen vil fordele seg over flere år, helt fram til det tidspunkt da produksjonen opphører. De samlede samfunnsmessige virkningene av arbeidskonflikten vil således blant annet avhenge av prisutviklingen for råolje og naturgass fram til det tidspunktet da produksjonen opphører, og om en eventuell produksjonsstans fører til tap av ressurser.

Den anslåtte forverringen av handelsbalansen

og reduksjonen i statsinntektene av en slik størrelsesorden vil være av stor betydning for norsk økonomi.

Prisen på nordsjøolje (Brent) har den senere tid ligget rundt 50 USD per fat. Dette er et historisk høyt nivå. Sterk underliggende vekst i etterspørselen etter olje, lave lagre av olje, svært lite ledig produksjonskapasitet og risiko for produksjonsavbrudd i flere viktige produsentland bidrar til de høye prisene. OPECs ledige kapasitet anslås til i størrelsesorden 1 mill. fat per dag (mfd), hvilket ikke på langt nær er tilstrekkelig til å erstatte norsk oljeproduksjon på 3,2 mfd.

En stans i produksjonen på norsk sokkel vil få betydelige konsekvenser i oljemarkedet, ettersom det for tiden er svært lite ledig produksjonskapasitet, samtidig som en er inne i en periode med høy og sesongmessig stigende etterspørsel. Som verdens 3. største eksportør er norsk politikk å bidra til stabilitet i oljemarkedet. Arbeidskonflikten på norsk sokkel vil i denne situasjon i betydelig grad svekke Norges troverdighet og rolle som en pålitelig og sikker leverandør.

Norsk naturgass leveres i hovedsak i henhold til langsiktige salgskontrakter. En arbeidskonflikt over en lengre periode vil alvorlig svekke Norges troverdighet som en sikker gassleverandør. I enkelte markeder (f.eks. Tyskland) er markedsandelen for norsk gass opp mot 30 pst. Betydelige deler av gassen brukes i husholdninger, bl.a. til oppvarming. Et bortfall av norske gassleveranser vil ha alvorlige konsekvenser da behovet for gass er relativt høyt og stigende på denne årstiden. Nedstengning av norsk gasseksport vil ventelig sende spotprisen bratt oppover, og skape turbulens i et europeisk marked hvor Norge er en viktig aktør.

4 Konklusjon

På bakgrunn av de alvorlige økonomiske og samfunnsmessige konsekvenser som er beskrevet over har Arbeids- og sosialdepartementet kommet til at arbeidstvisten mellom OFS og Norges Rederiforbund nå må løses uten ytterligere arbeidskamp. Konflikten har nå vart i nær 4 måneder. Forhandlingssituasjonen mellom partene er svært fastlåst, og det er ingen utsikter til noen forhandlingsløsning. Arbeids- og sosialdepartementet finner det derfor nødvendig å foreslå at det gripes inn med tvungen lønnsnemnd.

Norge har ratifisert flere ILO-konvensjoner som verner organisasjonsfriheten og streikeretten (konvensjon nr. 87, 98 og 154). Slik konvensjonene har vært tolket av ILOs organer stilles det strenge krav for inngrep i streikeretten. Sosialpakten under Europarådet har i artikkel 6 nr. 4 en tilsvarende bestemmelse som verner streikeretten. Artikkel 6 må imidlertid ses i sammenheng med artikkel G, som åpner for at det ved lov kan foretas begrensninger i streikeretten som er nødvendige i et demokratisk samfunn til vern av andre menneskers frihet og rettigheter, eller til vern av offentlige interesser, den nasjonale sikkerhet og moral i samfunnet.

Høyesterett behandlet i en dom av 10. april 1997 (Rt 1997/580) gyldigheten av en provisorisk anordning av 1. juli 1994 om streikeforbud i oljevirksoheten. Høyesterett slo i dommen fast at praksis med bruk av tvungen lønnsnemnd for å løse arbeidstvister når betydelige samfunnsinteresser tilsier det, ikke er i strid med alminnelige rettsprinsipper av grunnlovsmessig karakter. I forhold til ILO-konvensjonene og Den europeiske sosialpakt pekte Høyesterett på at forståelsen av konvensjonene når det gjelder streikeretten ikke er fastslått med bindende virkning, og at Norge aldri har akseptert at bruk av tvungen lønnsnemnd – når betydelige samfunnsinteresser tilsier det – skulle være i strid med konvensjonene. Høyesterett fant heller ikke at art. 11 i Den europeiske menneskerettskonvensjon var til hinder for bruk av tvungen lønnsnemnd.

Saken ble senere klaget inn for Den europeiske menneskerettsdomstol som i en avgjørelse av 27. juni 2002 avviste klagen som åpenbart grunnløs bl.a. under henvisning til de alvorlige samfunnsmessige virkninger som ville være en følge av streiken. Det ble også vist til at oljesektoren sto i en særstilling hvor leveringsstopp kunne ha umiddelbare og alvorlige virkninger for mange land, særlig i Europa.

På denne bakgrunn er Arbeids- og sosialdepartementet av den oppfatning at et vedtak om tvungen lønnsnemnd i den omhandlede arbeidskonflikten er innenfor rammen av de konvensjoner Norge har ratifisert. Men selv om det skulle påvises motstrid mellom internasjonale konvensjoner og Norges bruk av tvungen lønnsnemnd, mener departementet at det uansett er nødvendig å gripe inn i konflikten.

Om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004

Arbeids- og sosialdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004 i samsvarende med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004

§ 1

Twisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

Reglene i lov av 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvisten.

§ 3

Loven trer i kraft straks.
Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.